

Giới thiệu về môn học

Kinh tế học Khu vực công (PSE) nghiên cứu vai trò của chính phủ trong nền kinh tế. **Bốn câu hỏi cơ bản** của PSE bao gồm:

- ❑ **Khi nào** chính phủ nên can thiệp vào nền kinh tế?
- ❑ Chính phủ có thể can thiệp **như thế nào**?
- ❑ Sự can thiệp này có **ảnh hưởng gì** đến kết quả kinh tế?
- ❑ **Tại sao** chính phủ chọn lựa can thiệp theo cách thức như chính phủ đã chọn?

Giới thiệu nội dung của môn học

- ❑ **Vai trò** và quy mô của khu vực công
- ❑ Chính sách **chi tiêu** của nhà nước
- ❑ Huy động **nguồn thu** cho ngân sách nhà nước
- ❑ Quan hệ ngân sách **giữa các cấp** chính quyền
- ❑ Tại sao đây là một môn học quan trọng?

Thành phần và cấu trúc điểm

Thành phần	Trọng số
Đến lớp và thảo luận	10%
Ba bài tập về nhà	15%
Ba bài viết chính sách	15%
Thi giữa kỳ	30%
Bài viết cuối kỳ	30%

3

Nhóm giảng viên và giờ trực văn phòng

	Thứ 2	Thứ 3	Thứ 4	Thứ 5	Thứ 6
Vũ Thành Tự Anh	16:00 – 17:30		16:00 – 17:30		
Lê Văn Chon	13:00 – 14:30				13:00 – 14:30
Mai Hoàng Chương		16:00 – 17:30			16:00 – 17:30
Đỗ Thiên Anh Tuấn		15:30 – 17:00		15:30 – 17:00	

4

CƠ SỞ CHO SỰ CAN THIỆP CỦA NHÀ NƯỚC VÀO NỀN KINH TẾ

Kinh tế học khu vực công
Chương trình Giảng dạy Kinh tế Fulbright

Vũ Thành Tự Anh

5

Nội dung trình bày

- Cơ sở cho sự can thiệp của nhà nước
 - **Hiệu quả:** Sửa chữa thất bại thị trường do tồn tại thế lực thị trường, bất cân xứng thông tin, ngoại tác, hàng hóa công ...
 - **Công bằng:** Giảm bất bình đẳng
 - **Khuyến dụng:** Nhà nước “phụ mẫu”
- Một số tình huống của Việt Nam và thế giới

6

Vai trò kinh tế của nhà nước

- Khái niệm nhà nước
 - Cơ quan lập pháp, tư pháp, hành pháp
 - Nhà nước trung ương và chính quyền địa phương
- Vai trò kinh tế của nhà nước theo trường phái tân cổ điển
 - Sửa chữa thất bại thị trường trong phân bổ nguồn lực để đảm bảo hiệu quả
 - Phân phối và phân phối lại để đảm bảo công bằng
 - Cung ứng hàng khuyến dục
- Các nhân tố quyết định vai trò kinh tế của nhà nước

7

Thất bại thị trường: Tổng quan

Phân bổ nguồn lực không hiệu quả

- Thị trường không cạnh tranh: *Tồn tại thế lực chi phối thị trường*
- Hàng hóa công: *Không có tính tranh giành và loại trừ*
- Ngoại tác: *Tích cực và tiêu cực*
- Thị trường không đầy đủ: *Thị trường không đồng bộ*
- Thất bại về thông tin: *Thông tin bất cân xứng, không trung thực*
- Thị trường mất cân bằng: *Những bất ổn kinh tế vĩ mô*

Kết quả không như mong muốn

- Phân phối thu nhập: *Công bằng xã hội sv. hiệu quả kinh tế*
- Hàng khuyến dục: *Nhà nước phụ mẫu sv. quyền tự quyết tối thượng của người tiêu dùng*

8

Thế lực thị trường: Nguồn gốc

- Kinh tế:
 - Lợi thế nhờ quy mô (độc quyền tự nhiên)
 - Lợi thế nhờ phạm vi
 - Không có sản phẩm thay thế
- Pháp lý:
 - Quyền sở hữu trí tuệ (patent, copyrights)
 - Nhà nước cho phép (hợp thức hóa độc quyền tự nhiên hay phục vụ mục tiêu của nhà nước)
- Kỹ thuật:
 - Ngoại tác mạng lưới
- Chính trị:

9

Thế lực thị trường: Điều tiết

- Điều tiết dựa vào chi phí
- Điều tiết dựa vào khuyến khích
- Điều tiết dựa vào thị trường
- Điều tiết dựa vào biện pháp hành chính

10

Thông tin bất cân xứng (AI)

- ❑ AI xảy ra khi trong giao dịch, một bên có lợi thế về thông tin so với (các) bên còn lại
- ❑ AI tồn tại ở mọi loại thị trường, tất nhiên với mức độ khác nhau

11

Hệ quả của thông tin bất cân xứng

- ❑ Lựa chọn ngược (lựa chọn bất lợi)
(adverse selection – AS)
- ❑ Rủi ro đạo đức (tâm lý ỷ lại)
(moral hazard – MH)
- ❑ Vấn đề người ủy quyền - người thừa hành (principal-agent – PA)

12

Sửa chữa thất bại thị trường do AI

- Giải pháp tư nhân
- Giải pháp dân sự
- Giải pháp nhà nước

[xem lại bài giảng kinh tế học vi mô]

Hàng hóa công

- Hàng hóa công thuần túy có hai thuộc tính:
 - **Không tranh giành** (non-rival)
 - **Không loại trừ** (non-exclusive)
- Tại sao hàng hóa công là một thất bại thị trường?
- Hàng hóa công nào nên được cung cấp?
- Mức cung hàng hóa công tối ưu?
- Ai là người thích hợp cung cấp hàng hóa công?
- Ai là người thích hợp tài trợ hàng hóa công?

[xem lại bài giảng kinh tế học vi mô]

Ngoại tác

- Ngoại tác xảy ra khi một bên làm tăng (giảm) chi phí/lợi ích của một (số) bên khác nhưng không thông qua giao dịch thị trường (không được phản ánh qua giá cả)
- Vì sao ngoại tác là thất bại thị trường?
- Sửa chữa thất bại thị trường do ngoại tác?
 - Giải pháp cá nhân
 - Giải pháp quản trị
 - Giải pháp thị trường
 - Giải pháp nhà nước

15

Bất bình đẳng

- Khái niệm về bất bình đẳng
- Đo lường bất bình đẳng
- Một số chính sách phúc lợi ở Việt Nam
- Rủi ro đạo đức do chính sách phúc lợi
- Biện pháp giảm chi phí rủi ro đạo đức
- Bàn thêm về biện pháp giảm nghèo

16

Các khía cạnh của bất bình đẳng

- Bất bình đẳng từ xuất phát điểm
 - Bất bình đẳng trong phân phối nguồn lực
- Bất bình đẳng trong quá trình
 - Bất bình đẳng về cơ hội
- Bất bình đẳng về kết quả
 - Bất bình đẳng về thu nhập

17

Tại sao nhà nước cần giảm bất bình đẳng?

- Xã hội coi trọng tính bình đẳng:
 - Hàm phúc lợi xã hội
- Cá nhân thiếu động cơ giảm bất bình đẳng
 - Bất bình đẳng có xu hướng tự lặp lại
 - Tính chất "hàng hóa công" trong tiêu dùng của người nghèo
 - Tuy nhiên, vẫn tồn tại tinh thần cộng đồng, gia đình
- Đánh đổi giữa hiệu quả và công bằng

18